

Huvudman

Haninge kommun

Beslut

Datum 2025-05-06

Dnr SI 2025:258

Sida 1 (9)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Dalarö skola i Haninge kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att senast den **1 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Haninge kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Haninge kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att det för alla elever som ges särskilt stöd och som har ett åtgärdsprogram finns en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera hur många åtgärdsprogram som utarbetats mellan den 6 maj 2025 och den 24 september 2025. Dokumentationen samt de tio senaste åtgärdsprogrammen med tillhörande utredning ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen.)
2. Se till att samråd sker med elevhälsan vid utredning om särskilt stöd, förutom då det är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen.)
3. Se till att beslut om att en elev ska ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Besluten ska utformas så att eleverna så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ska dokumentera hur många beslut om anpassad studiegång som fattas mellan perioden den 6 maj 2025 och den 24 september 2025. Dokumentationen samt de fem

senaste besluten om anpassad studiegång ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen.)

4. Se till att elev och elevens vårdnadshavare underrättas om hur det går till att överklaga beslutet om åtgärdsprogram till Skolväsendets överklagandenämnd. Rektorn ska redogöra för hur elev och elevens vårdnadshavare har underrättats om hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd för varje nytt åtgärdsprogram som utarbetats under perioden den 6 maj 2025 till den 24 september. (28 kap. 16 §, 29 kap. 10 § skollagen och 33 § förvaltningslagen.)

Frånvaro

1. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs frånvaro inleds om en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Detta gäller inte om en utredning är uppenbart obehövlig. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar har inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden den 6 maj 2025 till den 24 september 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen.)
2. Se till att elevhälsan medverkar vid frånvaroutredningarna. (7 kap. 19a § skollagen.)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:258) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2025 inlett en tillsyn av Dalarö skolas särskilda undervisningsgrupp, benämnd Stallis, i Haninge kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Dalarö skola följer gällande bestämmelser om särskilt stöd och frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 5 och 13 februari 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat beslut om åtgärdsprogram, beslut om anpassad studiegång och frånvaroutredningar. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger i intervju att eleverna som får en placering på Stallis blir inskrivna på Dalarö skola. Rektorn för Dalarö skola fattar i samband med inskrivning beslut om att eleven ska få särskilt stöd i särskild undervisningsgrupp. Beslut om anpassad studiegång för eleven fattas i samband med placeringen. Alla elever som placeras på Stallis har eller har haft omfattande frånvaro.

Rektorn och elevhälsan uppger att eleverna som får sin placering på Stallis oftast har utredningar från tidigare skola. Elevhälsan uppger att det inte görs någon ny utredning inför placeringen. I de fall det saknas skriftlig information kring eleven sker en muntlig överlämning från tidigare skola. Ibland finns ingen information alls om elevens stödbehov vid överlämning om eleven inte varit i skolan på flera år, uppger rektorn. Intervjuade lärare uppger att de inför varje termin har ett möte med kommunens verksamhetsutvecklare, elev och elevs vårdnadshavare, där de går igenom hur stödet fungerat på tidigare skola samt vad som behöver modifieras. Detta underlag utgör grunden för det åtgärdsprogram som rektorn för Dalarö skola beslutar om för eleven. Lärarna uppger att de inte är involverade i utredningar om särskilt stöd för eleverna.

Det är elevernas mentorer som skriver åtgärdsprogrammen. Rektorn och verksamhetsutvecklaren uppger att eleverna får individuellt anpassade uppgifter och att en stor del av lärarnas planering innebär att individualisera uppgifter och nivåer eftersom grupperna är åldersblandade. Enligt lärarna och rektorn utvärderas insatserna i åtgärdsprogrammet i samband med utvecklingssamtal tillsammans med elev och vårdnadshavare. Behöver nya åtgärder vidtas så upprättar rektorn ett nytt åtgärdsprogram.

Rektorn har efter intervjun med Skolinspektionen inkommit med en utredning om särskilt stöd avseende en ny elev, tillika beslut om åtgärdsprogram, beslut om anpassad studiegång samt beslut om särskild undervisningsgrupp avseende eleven. Av utredningen om särskilt stöd, daterad den 27 januari 2025, framgår att elev och vårdnadshavare medverkat i utredningen men att elevhälsan inte gjort det. Utredningen innehåller rektorns beslut om att eleven ska få särskilt stöd.

Skolinspektionen har tagit del av samtliga beslut om anpassad studiegång för de elever som är placerade på Stallis. I dessa beslut anges att eleven har förkortade dagar men inte vilka avvikelser som gjorts från den timplan samt de ämnen eller mål som annars gäller för utbildningen.

Rektorn uppger i intervju att han är medveten om att besluten om anpassad studiegång behöver tydliggöras vad gäller kopplingen till timplanen och ämnen som anpassats bort.

Samtliga granskade åtgärdsprogram har information om hur eleven och elevens vårdnadshavare ska gå till väga för att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. Enligt elevhälsan får inte alla vårdnadshavare ta del av beslut om åtgärdsprogram, anpassad studiegång eller beslut om placering i särskild undervisningsgrupp.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd

ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen.)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen.)

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. (3 kap. 11 § skollagen.)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen.)

Ett beslut om åtgärdsprogram som fattas av rektorn enligt 3 kap. 9 § skollagen får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd (28 kap. 16 § skollagen.)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos en kommun, en region eller en enskild huvudman tillämpas bland annat bestämmelsen 33 § i förvaltningslagen (2017:900). (29 kap. 10 § skollagen.)

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande

och överklagandetid. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske. En underrättelse ska dock alltid vara skriftlig om en part begär det. Underrättelse får ske genom delgivning. (33 § förvaltningslagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att det förekommer brister i fråga om särskilt stöd vad gäller elever placerade på Dalarö skolas särskilda undervisningsgrupp benämnd Stallis.

Av utredningen i ärendet framkommer det att det inte görs någon utredning om särskilt stöd innan åtgärdsprogram upprättas för eleverna på Stallis. Åtgärder av särskilt stöd ska motsvara det behov som framgår av en utredning. De beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram som fattas ska vara riktiga i sak och beskriva adekvata åtgärder. En förutsättning för detta är att besluten grundar sig på ett väl underbyggt och korrekt underlag. Även om skolan tar del av utredningar och dokumentation från tidigare skola är det viktigt att skolan gör en egen bedömning och utredning av elevens aktuella förutsättningar och behov av stöd på den nya skolan. Det är också av vikt att skolan med jämna mellanrum utvärderar om det är nödvändigt att ge eleven särskilt stöd i särskild undervisningsgrupp samt omfattningen av den anpassade studiegången.

Skolinspektionen bedömer att beslut om anpassad studiegång inte utformas i enlighet med författningarnas krav. Ett beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd, vilken kräver att det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. I de beslut om anpassad studiegång som Skolinspektionen tagit del av framgår det endast att elevens skoldagar förkortas men inte vilka avvikelser från timplanen eller de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen, som beslutet innebär.

En anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning, vilket kan medföra stora konsekvenser för elevens möjligheter till fortsatt utbildning i gymnasieskolan och möjligheter att etablera sig i yrkeslivet. Det är rektorns ansvar att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Detta ställer höga krav på en grundlig utredning och noggranna överväganden från skolans sida. De förändringar av elevens utbildning som beslutet innebär får inte bli mer omfattande än vad eleven är i behov av för att kunna tillgodogöra sig undervisning och ha möjlighet att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Hur en anpassad studiegång utformas, i vilken omfattning den ska innebära avvikelser från timplan, ämnen och mål, behöver följligen i varje enskilt fall beslutas med utgångspunkt i den enskilda elevens behov av stöd i denna form. För

att skolan ska kunna säkerställa att insatsen fortlöpande inte är mer ingripande än vad som är nödvändigt utifrån elevens behov krävs att insatsen följs upp och utvärderas med täta intervall. Ju mer ingripande åtgärden är, desto oftare krävs det att åtgärden följs upp och utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att elevernas vårdnadshavare inte alltid informeras om att beslut om åtgärdsprogram, anpassad studiegång samt enskild undervisning eller placering i särskild undervisningsgrupp kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd, genom att de får ta del av besluten skriftligt eller informeras muntligt om hur man överklagar. Rektorn behöver säkerställa att detta görs.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Kommunens verksamhetsutvecklare uppger att när en elev tas emot på Stallis har eleven redan sedan tidigare varit föremål för ärende hos huvudmannens Närvaroteam. Enligt verksamhetsutvecklaren saknas det för flera av dessa elever en frånvaroutredning från elevernas tidigare skola.

Rektorn uppger att han efter att en elev har börjat på Stallis beslutar om en frånvaroutredning ska startas. Utredningarna genomförs av Stallis mentorer eller socialpedagoger. En utredning startas och upprättas i systemet "DF-respons" när en elev har omkring 15–20 procents frånvaro. Har eleven minst 25 procents frånvaro måste den som utreder skriva ned vad hen vet om eleven och varför eleven är frånvarande. Enligt verksamhetsutvecklaren lyckas man ibland att få eleven att medverka i utredningen. Elevens vårdnadshavare medverkar i frånvaroutredningarna, säger rektorn. När rektorn startar en frånvaroutredning ser huvudmannen det i "DF-respons".

Skolinspektionen har tagit del av fyra frånvaroutredningar efter att rektorn angett en lista på fjorton elever som har lång eller upprepad frånvaro. De fyra utredningarna har samtliga startats i november 2024. Enligt rektorn har elevhälsan inte varit involverad i de fyra frånvaroutredningarna. Av en utredning framgår att frånvaron pågått sedan augusti 2023, av en annan under längre tid än så. I de två övriga har eleverna haft omfattande frånvaro sedan starten av höstterminen 2024.

Rättslig reglering

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt (7 kap. 2 § skollagen).

Om en elev i grundskolan har upprepad eller längre frånvaro från verksamheten ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt.

Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen.)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56).

I förarbetena anges vidare att rektorn inte ska vara skyldig att göra en utredning om en elevs frånvaro i de fall det är obehövt, som t.ex. vid redan beviljad ledighet, om en elev vid något enstaka tillfälle är frånvarande p.g.a. sjukdom, eller om rektorn redan har kännedom om att eleven har återkommande behov av vårdbesök (prop. 2017/18:182 s. 57). Fokus vid utredningen av elevs frånvaro bör enligt förarbetena vara att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepade eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (prop. 2017/18:182 s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (prop. 2017/18:182 s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Enligt Skolinspektionens bedömning finns det brister i frånvaroutredningar avseende elever vid Stallis. Av de utredningar som Skolinspektionen tagit del av framgår att rektorn inte alltid ser till att frånvaron blir utredd skyndsamt. Det har inte framkommit att utredning i dessa fall varit obehövlig. Elevhälsan har inte heller medverkat vid de utredningar som granskats av Skolinspektionen, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Haninge kommun verksamhet vid Dalarö skolas särskilda undervisningsgrupp benämnd Stallis, uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga

Haninge kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredaren Johanna Olsson.

Föredragande har utredaren Luca Nesi varit.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Lina Jernström medverkat.